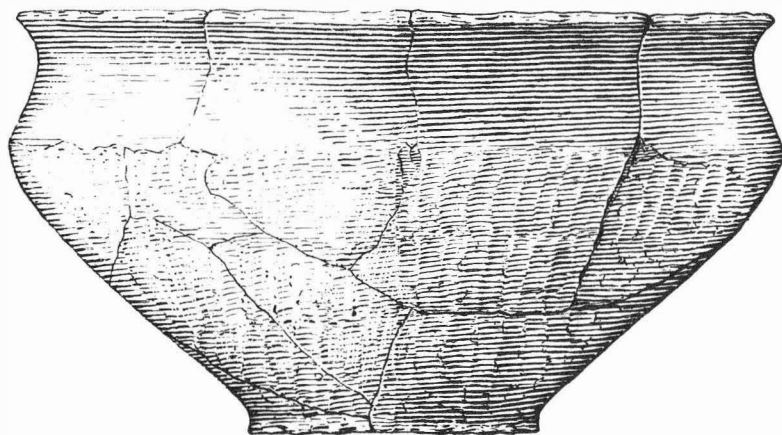

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

1987

BRNO 1990

Jiří S v o b o d a , AÚ ČSAV Brno

V roce 1987 pokračoval odkryv lokality IIa rozšířením prozkoumané plochy na 7 x 7,5 m. Celková stratigrafická situace ve sledovaném prostoru odpovídala výsledkům předchozí výzkumné sezóny /srv. PV 1986/, komplexní studium nových úseků profilu ve spolupráci s T. Czudkem /Geografický ústav ČSAV/ však dosavadní poznatky prohloubilo a umožnilo přímé srovnání s profilem IIIa. Zejména jsme pozorovali mrazové jevy: nakypření suti na bázi profilu /poloha 6/ a vznik volných prostor, a to buď po někdejších půdním ledu nebo suffozí. Na bázi úlomků někdy vzniká bradavičnatý sintr. Nadložní přemístěnou spraš /poloha 5/ jsme zástihli nepravděelně uloženou na několika místech odkryvu - vždy obsahovala industrii bohunického typu.

Nejbohatší archeologický horizont představuje následující poloha 4, tvořená mírně po svahu posunutou hnědošedou půdou a obsahující industrii středního aurignacienu. Pozorovali jsme, že hustota artefaktů se rychle snižuje směrem po svahu. Na povrchu podložní sutové polohy zachytil odkryv zhruba kruhovitý útvar o rozměrech 3 x 2,5 m. Je tvořen kamenným lemem přečnávajícím jádro kruhu asi o 25 cm. Náznaky obdobných kruhů jsou patrné i v dalších částech výkopu. Nejde o sídelní objekty, ale o tříděné kruhy vzniklé mrazovými procesy a známé dnes ze studených oblastí. Rozvlečené ohniště, které jsme v roce 1986 prozkoumali na okraji centrálního kruhu /čtverec 22/ a vzorek odeslali do laboratoře v Groningen, bylo mezitím datováno k roku: 32 350 \pm 900 B.P., GrN 14829.

Lze je tedy srovnat s datem pro střední aurignacien z polohy 3 na lokalitě IIIa /srv. tab./.

Závažné nové zjištění představuje zachycení horizontu mladého aurignacienu v přímém nadloží, na bázi poslední würmské spraše /poloha 3/. Tato celkově nepočítaná industrie byla volně rozptýlena pouze v západní části výkopu. Je to prvá stratigraficky doložená industrie mladého aurignacienu na Moravě, která bude zhruba současná s pavloviem.

Výsledky dosavadních výzkumných sezón na Stránské skále /1981-1987/ tedy ukazují, že osídlení této klíčové lokality lze jen v rámci mladého paleolitu rozčlenit do 5 fází: dvě fáze bohunického typu /pleniglaciální a interpleniglaciální/, dvě fáze aurignacienu /střední a mladý/ a fázi pozdního gravettien. Stratigrafickou korelací, která se opírá o radiokarbonová data, přehledně vyjadřuje tabulka.

Je rovněž zřejmé, že povrchové sběry na Stránské skále i Podstránské jsou ovlivněny kontaminací různých kulturních složek.

Grabung auf Stránská skála - Lokalität IIa /Kat. Gemeinde Slatina, Bez. Brno-město/. Die Grabung der Lage IIa /1986 - 1987/ erwies drei Phasen einer jungpaläolithischen Besiedlung in direkter Superposition: 1. Besiedlung des Bohunicher Types /Schicht 5/ im höchsten Teil der versetzten Schichtenfolge des unteren Würm-Pleniglacial; 2. mittleres Aurignacien /Schicht 4/ im interpleniglacialen Boden zum Jahre 32 350 \pm 900 B.P. /GrN 14 829/ datiert und 3. junges Aurignacien /Schicht 3/ auf der Basis des letzten Würm-Lösses.

PRŮZKUM PALEOLITU NA VYŠKOVSKU V ROCE 1987 /okr. Vyškov/

Jiří S v o b o d a , AÚ ČSAV Brno

/Obr. 1, 2/

V roce 1987 dále pokračoval povrchový průzkum paleolitických stanic v okolí Vyškova, který provádí M. Daněk. Rozhojnily se zejména nálezy z hlavní stanice u Drnovic /Končiny - Kněží háj/, kterou přiřazujeme szeletien /srv. PV 1986/.

Nové nálezy umožňují blíže charakterizovat rovněž povrchovou stanici v poloze Lány u Opatovic. Nejdůležitějším rysem jsou dva atypické hroty typu Quinson, vyrobené z křídového rohovce /obr. 1:1/ a z křemence /obr. 1:2/. Podíl škrabadel /obr. 1:3-6/ a rydel /obr. 1:10-12/ je poměrně vyrovnaný; dále se objevily bočně, příčně i do hrotu retušované čepele /obr. 1:7, 8, 13/ a typ raquette /obr. 1:9/. Tato složka industrie je vyrobena z pazourku, radiolaritu a křídového rohovce. Soubor doplňuje křemencová industrie: dvě drasadla a zoubkované nástroje /obr. 2:1, 4, 5, 9/. Jde o kulturně zatím nevyhraněnou industrii starší fáze mladého paleolitu.

	SS-II	SS-IIa	SS-III	SS-IIIa	SS-IV
svrchní spraš		mladý aurignacien			pozdní gravettien loviště koní 17 740 \pm 90 B.P. 18 220 \pm 120 B.P.
půda 2	stř. aurignacien	stř. aurignacien 32 350 \pm 900 B.P.		stř. aurignacien 30 980 \pm 360 B.P.	
půda 1			bohunický typ 38 200 \pm 1 100 B.P. 38 500 \pm 1 400 - 1 200 B.P.	eroze	
soliflukce		bohunický typ		bohunický typ 41 300 \pm 3 100 - 2 200 B.P.	

Tab. Stránská skála, stratigrafická korelace mladopaleolitického osídlení

Erforschung des Paläolithikums im Vyškovter Raum im Jahre 1987 / Bez. Vyškov/. Lesefunde aus der Flur Lány bei Opatovice /Abb. 1, 2/ gehören kulturell einer vorläufig unausgeprägten Industrie der älteren Phase des Frühjungpaläolithikums an.

DALŠÍ PALEOLITICKÉ NÁLEZY Z LOKALITY LIŠEŇ /okr. Brno - město/

Petr Škrdla, Brno

/Obr. 3, 4/

Již od 30. let je lokalita Lišeň - Čtvrtě systematicky prosbírávána /P. a R. Ondráčkovi, B. Klíma a další/, ale stále přináší další hmotné pozůstatky ve formě nálezů kamenné industrie. Jedná se o lokalitu povrchovou, není možné ji zkoumat jinak než metodou povrchového sběru. Nová kolekce byla získána v letech 1986 - 1987.

SUROVINY

Většina zpracovaných rohovců je místní - sídliště bylo zásobováno převážně z nedalekého výchozu na Stránské skále, vzdáleného vzdušnou čarou asi 1,5 km. Výjimečně se vyskytují jiné suroviny, které tvoří 5 % celku. Jsou to: radiolarit, sev. pazourek, rohovec typu Krumlovský les, křídový rohovec a silicifikovaný vápenec. Radiolaritu a sev. pazourku bylo pravděpodobně více, ale svou nápadností tyto suroviny jistě neušly pozornosti dřívějších sběratelů. Poměr surovin odpovídá dřívějším údajům /Svoboda 1987a/.

TYPLOGIE

Předem je třeba předeslat, že výpovědní hodnota je omezena zejména počtem nalezených kusů, nutné je přihlídnout i k otázce vysbírávání lokality. S menšími odchylkami však typologické spektrum odpovídá dřívějším srovnáním /Svoboda 1987a/.

Kolekce obsahuje několik velmi pěkných hrotů: Oboustranně retušovaný moustéřský ze silně patinovaného křídového rohovce /obr. 4:2/ a jezmanowický ze stránskoskalského rohovce /obr. 4:1/. V kolekci převažují škrabadla, a to zejména plochá, vyrobená na ústěpech i čepelech /obr. 3:9, 11; obr. 4:6/, jedno je vysoké /obr. 4:4/. Oproti dřívějším srovnáním roste podíl rydel, klesá podíl drasadel. Dvě drasadla jsou úhlová, plošně retušovaná /obr. 4:7, 8/, zajímavé je drasadlo se stupňovitou retuší /obr. 4:9/. Dále kolekce obsahuje 3 vrtáky a 9 levalloiských hrotů /obr. 3:1-8, 10/. Levalloiské hroty nebyly započítány do tohoto srovnání. Na 4 kusech je příčná retuš, několik kusů je retušováno podélně. Tuto kolekci, kterou lze přisoudit bohunickému typu, doplňuje jeden odštěpovač a zlomek bifaciálně retušovaného artefaktu /obr. 4:10/.

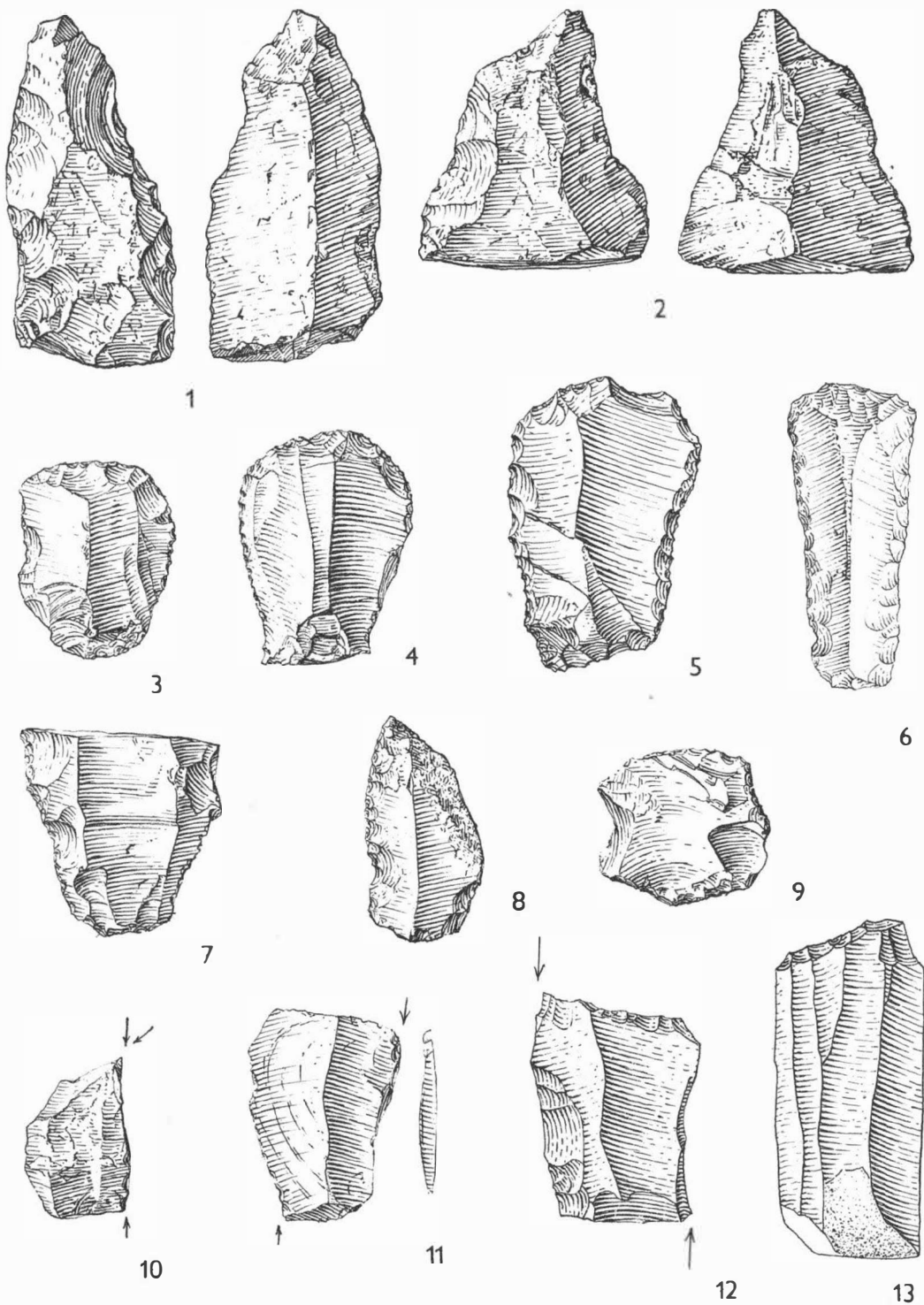
Již v první vypublikované části nových sběrů /Svoboda 1987b/ jsou dvě mikročepele s otupeným bokem. Nyní další mikročepele /obr. 4:3/ s otupeným bokem a dvěma kusy s mladší patinou potvrzuje domněnku, že se v Lišni - Čtvrtích vyskytuje mimo prokazatelného bohunického typu a předpokládaného aurignacienu ještě mladší osídlení /gravettien - magdalénien ?/. Poněvadž nebyl a pravděpodobně ani nebude sondou zachycen vrstevný sled, není tato teorie prakticky podložena. Otázku mladšího osídlení by mohly vyřešit jedině nálezy dalších typů. Zajímavé je, že podobné nálezy chybí ve starších sběrech.

L i t e r a t u r a :

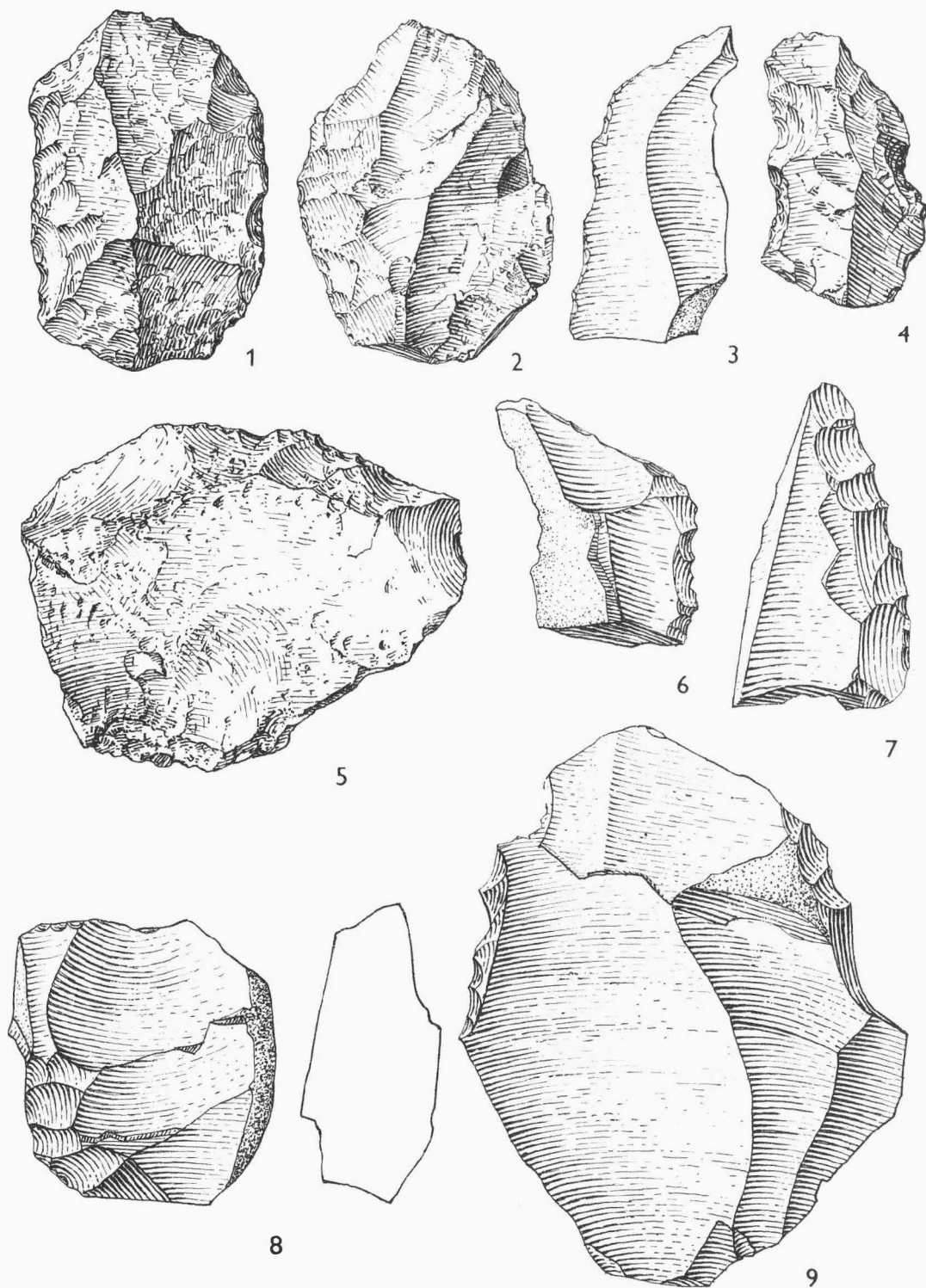
Svoboda, J. 1987a: Stránská skála. Bohunický typ v brněnské kotlině. Studie AÚ ČSAV Brno XIV/1. Praha.

Svoboda, J. 1987b: Výzkum Stránské skály a okolí v roce 1985 /k.o. Slatina, Lišeň, okr. Brno-město/, PV 1985, 13.

Weitere paläolithische Funde von der Lokalität Lišeň /Bez. Brno - město/. Neue auf der paläolithischen Station Lišeň - Čtvrtě in den Jahren 1986-87 gewonnene Lesefunde bestätigen die Annahme, dass hier ausser des beweisbaren Bohunicer Types und dem vorausgesetzten Aurignacien noch eine jüngere Besiedlung vorkommt /Gravettien - Magdalénien ?/.

Obr. 1. Opatovice /okr. Vyškov/, poloha Lány. Výběr paleolitické industrie. - Opatovice /Bez. Vyškov/, Lage Lány. Auswahl an paläolithischer Industrie.

Obr. 2. Opatovice /okr. Vyškov/, poloha Lány. Výběr paleolitické industrie. - Opatovice /Bez. Vyškov/, Lage Lány. Auswahl an paläolithischer Industrie.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1987

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně,
sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulik
Redaktoři: Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková,
Dr. J. Unger
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Grafická úprava: L. Trávníčková
Na titulním listě: nádoba únětické kultury z Újezda u Brna
Tisk: **PENTA**
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 450 kusů - neprodejné